Melléklet a Szabad Szó 20. számához. Budapest, 1907. Mai 10. (23.)

VOINŢA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriaşilor, cubicaşilor, şi ale gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanţi pentru abonarea foaei, caute la ,,Tribuna" acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacţia şi administraţia: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot feluri de scrisori, bani şi altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Fraţilor!

Cine-i frate adeverat: acela abonează şi cetesce „Voinţa Poporului". Cine vrea mântuirea poporului sêrac, păşesce în şirul luptătorilor noştri. Cine luptă pentru drept, pâne şi bunăstare, — asteaptă indrumare dela „Voinţa Poporului". Cine vrea o lume, o viaţă mai bună, cetesce „Voinţa Poporului", să vază drumul şi scopul.

Dar mântuirea vine numai atunci, dacă fie-care barem cu cît de puţin ie parte în zidirea acelei societăţi, în care nu va fi seràcià, nedreptate, nu vor fi domni şi servitori, ci egalitate şi frăţietate.

Noi suntem sêraci. Bani, ca să facem din „Voinţa Poporului" foaiă politică, n'avem. „Voinţa Poporului" dară apare ca annex la foaia nostră măghiară şi aşa o căpĕtă numai abonenţii aceleia, ca membrii Alianţei ţĕresci pentru apărarea lucrătorilor. Chiar din aceasta cauză Voinţa Poporului nici nu sĕ poate abona. Fraţii Români sunt dară constrinşi, ca să fiă membrii Alianţei, ca aşa apoi să poată capĕta foaia noastră, care de alt-cum nu se poaţe abona. Datorinţa aceasta e datoria fie-cărui frate. Alianţa ţĕrească pentru apărarea lucrătorilor şi de alt-cum ajută membrii sei, aşa că lucrătoriul cu minte îşi ţine de datoriă sfântă chiar în interesul seu a se înscrie în Alianţa noastră.

Cum merge înscrierea, cum poţi deveni membrul Alianţei noastre minunată mai toţi sciţi şi cari n'ar sci au să se întoarcă la noi trimitând o carte pe adressa:

„SZABAD SZÓ"
Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Vaete.

Tu n'ai pâne — şi ei strigă. Tu lucri, cu sudoarea feţii tale, cu numcă grea cerci pânea şi pentru ei — până cînd tu şi ai tei mai cu nu pier de foame, — şi ei vaete, strigă, că vai, amar nu poţi trăi. Că nu are pe fie-care oară friptură şi beutura faină, — că nu poate trăi, ca să-şi implinească dorinţele toate, că vede, că şi tu ai trezit din somn şi observi, că esci om, că ai drept la o viaţă mai bună, — că pentru munca ta ai drept să ceri plată cinstită — creapă de mânia şi cu gură mare strigă în lume, că a sosit finea, capătul lumii.

Da a sosit! Dar nu capătul lumii, numai capătul lumii de pănă acum. A şi sosit tîmpul! Destul a fost mii şi mii de ani a purta jugul aspru şi sdrobitor. Şi dacă-i soartea noastră să-l purtăm şi mai departe, barem să nu fia aşa de aspru, să capătă şi lucrătorul carne şi pâne moale barem odată într'o lună. Ei nu vor suferi nici atunci, precum nu sufer nici acum. Vaetele sunt numai pentru aceea, că ei au şi pot avea mai puţin. Apoi frica, că ce va fi mai departe. Căci vĕd, ca lupta noastră are rezultat şi vĕd, că stările de acum nu pot dura mult, că se clătină stîlpile rîndului de azi social şi vocea maiestoasă ai poporului nu sună înzădar. Pentru — aceste auzi vaete.

Mult, mult am vaetat şi noi dar fără de rezultat. Şi învingerea, fala noastră fac vuetele, suspinările, ce le auzi de pe buzele lor. Deşi n'au cauză, deşi rezultatul, ce-am ajuns, — e mic, foarte mic!

Dar vaetele lor nu sună înzădar. Vocea lor e puternică şi străbate până la forurile acele, în a căror putere stă să ajută. Persecutările, apăsarile, ce le-am suferit chiar în tîmpul cel din urmă, sunt chiar rezultatul acestor vaete fără de cauze. Fie-care paş cu care mergem inainte ne coastă mult, foarte mult. Ori-ce strămutare fiă ori cît de mică, e rezultatul unei luptă crâncenă şi lungă. Nu dau ei nimic. Şi dacă noi luptăm pentru drepturile noastre, suntem blăstamaţi şi nemernici. Şi de nu merge într' un mod, cearcă altul, cu ori-şi cum, dar să nu ajungem în cinste la oare-care rezultat.

Iată acum chiar proiectul de lege despre servitori. Ani de zile nici nu i-au venit în minte, că starea de până acum nu-i bună. Şi acum sub pricină, că voi să ne ajută, ministrul lor aşterne camerii deputaţilor proiectul nou, care ne lipsesce de toate drepturile, care până acum barem în scris le am avut. Ei ne ajută! Auzi frate! Ei, cari nu

înceată a striga, cit de nemernici suntem, ei, dintre cari Dl. Uray face cenunțarea, că cine nu poate trăi în Ungaria, să se spânzure. Mulțămim domnilor, n'avem lipsă de ajutorul lor. Cum am putut trăi mii de ani fără ei, doară și acum ne vom ajuta noi înșiși. Și de altmintrelea bine scim, că în aceea, ce dau ei, nu-i nimica bun. Precum arată chiar proiectul nou.

La ori-ce caz însă trebue să grijim. Trebue să grijim să nu pierdem acele, ce după o luptă grea am ajuns și trebue să grijim, ne cumva să ne nimicească în lupta, ce vine. Vaetele lor nu sună înzădar. Vaetele aceste sunt trompetele luptei, ce ei anunță nouĕ. Pentru aceea să grijim. Lupta o primim, trebue să primim, dar trebue să învingem. Precum în trecut, așa și mai departe trebue să ținem la-olaltă. Un suflet, o voință am fost și trebue să remânem.

Inainte.

Dacă am voi să descriăm în foaia aceasta mică numai jumătatea suferințelor, ce trebue să ıabde centrul și conducerea grupelor locale, și atunci ar fi mică foaia aceasta. Cu ori-ce cauză ne atacă, numai să nimicească — de se poate — Alianța noastră frumoasă.

Și pentru-ce oare! Furat-am noi? Am luat dela cine-va ceva?

Cine ar cuteza să spună, că Alianța noastră face lucruri de aceste! Nu-i om, nu poți găsi nici măcar unu, care să vorbească astfel. Căci noi nu vrem, ce e altora, ci vrem, că **ce se cuvine lucrătorului, să nu iee alții dela ei.** Căci până acum au luat dela ei. Plata era de nimic. Și ei au crezut ca astfel va fi tot-deauna. Dar s'a născut Alianța noastră. Și cu spaimă au vĕzut, că a soșit finea domniei lor.

La inceput au ciudat numai. Nici decum n'au putut crede, că lucrătorul de pămînt va ave cutezanță la organizare, ca așa să lupte pentru o viață mai bună. După aceea s'au umplut cu ura cea mai mare. Ura, că nu pot domni acum cu mai înainte, ura, să trebue să scoată din buzunar cîți-va cruceri și trebue că plătească cu cîți-va fileri mai mult „prostului" de nimică. Au început să blasteme, să suduie Alianța. Dar nici aceasta n'a ajutat. Lucrătorii organizați au ris și rid și acum auzind poveștile lor. Căci bine scie, că fileri lui se vor folosi spre scopurile sfînte ale Alianței.

Și vezînd, că nimic nu ajută, au strigăt după **gendar.** Și tu poți spune mai bine frate, că au și căpatat ajutor. Și s'a început persecutarea, urmărirea.

In persecutarea aceasta mai multe grupe au pierit, a căzut de jertfa lor. Dar s'au înșelat domnii. Organizarea încă tot curgc. In alta formă, — e adeverat — dar ei n'au învins — dacă au ajuns ceva — acela e, că ura țăranului față de ei a crescut.

Cine are frică de persecutare, cine nu scie suferi pentru Alianța noastră, nu-i demn să fiă fratele nostru. Dar cine n'a uitat suferințele, — mizeria domiliei, suferințele fraților sei, va lupta și mai departe. Să vină fibirou, său gendar. — e tot unu. Căci organizarea dă viață.

Și pentru-aceea dară, — înainte fraților! Luptați și mai departe și vestiți lupta aceasta sfânta în întreaga țiară. Intăriți grupa, faceți noue grupe, — organizați pe cei neorganizați: aceste să fiă dorul nostru. Căci persecutarea va ține numai până atunci până cînd vor vede, că-i înzădar. Arătați, că nu ve temeți. Nu lăsați Alianța. De vreți fericire, n'aveți alta cale. Aceasta e calea fericirei.

Și pentru-aceea — înainte.

Starea politică.

Nu merge, nici decît nu merge impăcarea. Conferințe pe conferințe fără ori-ce rezultat. Sigur nime nu scie. Fie-care om numai ghicesce. Omul e plin deja de ghicituri. Și aceasta trăgânare fără de capăt cauzează că oamenii nici nu se ocupă deja cu chiestiunea impăcării. Astfel sunt frattae la noi interesele cele mai mare ai poporului.

De alt-cum domnii deputați după votarea proiectului de lege despre scholi, iară au odihnit. Merită, — cum să nu —! Mult, prea mult au lucrat!

Un lucru de ponderozitate mai mică cauza în zilele trecute emoțiune mai mare. Guvernul adeca — cum șoptesc spre poruncă capătată din Wienna — voi să îiființeze tren electric între Wienna și Pozsony. Spesele în jumătate parte noi am fi purtați. Unii deputați însă mai cu seamă din partida îndependentă 48 vedeau în acest proiect ceva pericl[u] național din aceea cauză, că astfel Pozsony, car[e] oraș și de altcum e foarte aproape la Wienna toate trebunicioasele ar fi acoperit în Wienna, perdênd prin această țeară noastră o summă de bani. Acesti deputați prin agitația lor desvoltată pretutindenea au ajuns atîta, că în conferința partidei 48 f[u] hotărit, că în aceasta chiestiune fie-care deputa[t] poate vota după voia sa. Venind apoi proiectul spr[e] desbatere înaintea comissiunei de comerț acolo f[u] refuzat. Și astfel s'a întêmplat, cu un proiect a[l] guvernului chiar din partea acelora, cari sĕ țin d[e] partida lui — fu refuzat.

Cu atît mai bucuros au votat însă domn[ii] proiectul despre servitori și în comissiunea d[e] muncă. Inzădar voarbele frumoase a deputatul[ui] nostru — fratele Mezőfi înzădar, că cea mai mar[e] parte al foilor țin acest proiect de rușinea guvernu[lui], fiind vorbă despre interesele gazdelor și pose[so]rilor mari, proiectul fu votat. Vom vedea înc[ă] ce-va fi la desbaterea în camera deputaților!

Şi casa magnaţilor ţinu câte-va şedinţe. Şi să miri! In aceasta casă, unde nu puteai vedea la alt caz nici 30 de oameni, la desbaterea proiectului de lege despre scholi şi învăţători erau de faţă mai 200. Şi unde proiectele guvernului fură primite fără ori-ce observare, acum auzi vorbiri în contra proiectului. Episcopii — mai ales gr. or. şi gr. cath. vorbesc în contra proiectului. Ei nu vĕd ajutorul învăţătorilor, numai periclitarea intereselor naţionalisti, De sine s'înţelege înzădar. In casa magnaţilor fie-care guvern are o maioritate absolută şi cu 2—3 zile mai târziu, dar proiectul va fi votat.

Tot-feluri.

Prima Mai. Lucrătorii organizaţi din întreaga lume au avut serbătoare în aceasta zuia. Unde numai trăesc lucrători organizaţi, a încetat munca ca barem într'o ziuă să documenteze lucrătorii, că ori unde să fiă ei, la olaltă sĕ ţin. Cît de mare frică poate cauză demonstrarea aceasta pacinică celor puternici.

Ministrupresidentul despre votul de alegere secret şi egal. In zilele trecute o deputatiă de 130 de membrii era la ministruprezidentul Wekerle, dela cine au cerut deslucire şi în chiesţiunea votisării de alegere egal şi secret. Ministrupresidentul a declarat, că guvernul va aşterne un proiect în chiesţiunea aceasta înaintea deputaţilor. Deputaţia a mai cerut, ca guvernul să oprească vînzarea beuturilor spirituoase în zi de sĕrbătoare, pe care rugăre Wekerle a declarat că guvernul chiar acum se ocupă cu chiesţiunea aceasta. Cu un cuvînt de promis, promite toate ministruprezidentul. Numai că e foarte greu să fiă ceva din promissiunile lui. Vot de alegere egal şi secret va fi: Dacă odată poporul numai poate răbda. Pănă atunci nu! Şi şi acum numai cu greu putem răbda.

Trădătorii de patriă. Oare cine să fiă! Noi, numai noi, cari lucrăm pentru pâne. Fie-care nebun îţi strigă în urechi: trădător de patriă! Pe aceasta minciunea a dat respuns demn Bebel, deputat dietal în Germania, conducătorul socialdemocraţilor nemţesci. Intr'o vorbire adeca spune armatoarele:

Dacă ţară va ave lipsă de apărători, şi noi vom fi acolo. *Nu suntem duşmanii patriei,* căci ţară e al tuturora.

Aşa ţinem şi noi. Nu vom lăsa nici noi ţară noastră, deva fi în periclu. Nu mai vrem şi luptăm, că ţară aceasta nefericită într' adever să ne fiă ţară.

Vorbirea lui Mezőfi. Acum curge desbaterea proiectului despre gazda şi servitor în comissiunile camerii deputaţilor. Fratele Mezőfi — precum se scie — e membrul comissiunei, care tratează cauzele lucrătorilor. La desbaterea proiectului în aceasta comissiunea fratele Mezőfi ţinu mai multe vorbiri, în fiă care apărând cu zĕl interesele servitorilor apăsaţi.

Mai ântâiu la pertractarea generală a declarat fratele Mezőfi, că proiectul nu-l primesce spre desbaterea detailată. A arătat în mod doveditoı, că proiectul servesce numai interesele gazdelor facând din servitorul şi de alt-cum apăsat, sclav, care nu se poate nici mişca. A dovedit, că nu-i ţară în lumea întreagă unde ar cuteza să aducă o astfel de lege. In fine a declarat, că dacă comissiunea ar primi proiectul, el la fie-care paragraf va cere modificare şi din sufletul va lupta, ca acest proicct să nu devină lege.

Ministrul şi domnii deputaţi însă au apărat proiectul, care în fine l'au primit spre desbatere detailată. Lă aceasta desbatere fratele Mezőfi mai la fie-care paragraf a aşternut modificări, dintre cari însă domnii numai una alta au primit. Mai bine caracterizează modul de cugetare al domnilor deputaţi zicerea deputatului Uray, că cine nu poate trăi în ţară noastră, mai bine face dacă se spânzură. Numai că e bine a trăi, şi ca unii să poate trăi, ca craii din povesti ceialalţi încă nu trebue să se spânzure. Să fiă destul domnilor numai cu cît-va mai puţin şi nimea nu va avea lipsă de voarbele domnului deputat Uray.

Proiectul după o desbatere de 4 zile, care tîmp trecu mai ales cu vorbirile fratelui Mezőfi, fu primit şi în detail şi în luna Mai va veni înaintea deputaţilor în casa ţĕrii. Deputatul nostru va sci şi implini datorinţa. Voi să fiţi spre ajutorul lui!

Invăţătura Jakabokanyistilor. Pe ce altă pot ei învăţă, dacă nu pe aceea, cum trebue să scoţi bani din buzunarul altora. Căci şi ei numai din aceea trăesc, ce dau credincioşii lor bolunziţi. Deja mai multe epistoale am capătat dela nisce Jakabokanyisti, că pentru bani vor veni la noi şi vor lucră pentru Alianţa noastră. Şi sunt destul de modesti. Nu cer mai mult, decît 100 coroană, pentru fie-care grupă 50 coroane. Astfel de ofert am capătat dela domnul Szity István din Bajmok, cine ântâiu a cerut numai 1000 coroane. Acum, cum din nou ne scrie, i-ar fi deja destul de ocamdată 100 coroană şi pentru fie-care grupă 50 cor. Nici nu cere mult. Respunsul demn de sine s'înţelege a capătat. I-am scris, că fraţii nostri nu lucră *pentru bani ci din convingere.*

Vedeţi astfel sunt Jakabokanyistii. Pentru bani fac ori-şi-ce.

Grevă cu învingere. In Budapesta la oraş sunt vreo 400 de grădinari, cari sunt membrii organizaţi al Alianţei. Oraşul bogat plăti pănă acum o plată de nimic anume 2 cor. la bărbaţi, 1 cor. 20 fil. la femei. Pentru plată aceasta de nimic nu mai voiau lucră şi în septemâna trecut au păşit în grevă. Greva a avut rezultat, căci oraşul a hatărit, că plată atît la bărbaţi, cît şi la femei va mări cu 40 fil. Iată rezultatul organizării.

Foamete în Kina. Pămîntul n'a adus roadă destulă şi pentru aceasta în ţară chinezilor, unde la olaltă trăesc mai 500 de milioane de oameni, din zi în zi cu sutele pier oamenii de foame. Numĕrul celora, cari n'au nici pânea de toate zilele, trece peste 20 milioane. Intr'o ziuă mor mai 5000 de oameni. Părinţii vînd copii numai să capĕte ceva de mâncare.

Auziţi domnilor posesori cu o miă şi mai multe holde! Trimiteţi iute în Kina. Uşor poţi căpătani oameni. Numai inte, să nu întârzii.

CRONICĂ.

—

Alegerile din Austria. Ziua de 14 Mai a fost în istoria Austriei o zi de mare însămnătate. In aceastâ zi s'au început cele dintâi alegeri pe temeiu, votului universal de mult dorit şi în Austria ca şi la noi. Din rezultatele de până acum se poate constata că alegerile s'au sfârşit cu învingerea partidului social-creştin şi al partidului social-democrat. Numai numărul mandatelor acestor două partide s'a sporit, toate celelalte au fost împuţinate aproape nimicite cu desăvârşire. Deosebit de mare e numărul alegerilor cari nici unul dintre candidaţi nu a putut întruni majoritatea absolută; în vre-o douăsute de cercuri va trebui să aibă loc balotagii. Balotagiile se vor face în 23 l. c. Aleşi sunt până acum 57 creştini-sociali şi 59 sociali-democraţi. Aceste două partide var fi cele mai puternice în noul parlament al Ausriei. Votarea pretutindenea a fost secretă. Fie-care alegător mergea la urnă şi depune aici buletinul de votare, împăturat şi pus într'un plic. Votarea s'a înc put la orele 6 şi s'a terminat la orele 5, când a început despuiarea urnelor.

Pregătiri pentru alegeri. In România se fac din greu pregătiri pentru alegerile la cameră. S'au organizat pentru lupta electorală atât liberalii, cari sunt la putere, precum şi conservatorii uniţi acum într'un sîngur partid.

Despre emigrări. Preşedintele statelor unite a numit o comisie de 9 membri, care să studieze cauzele, pentru cari Europenii se duc în număr aşa de mare în America. Comisia aceasta va carceta Anglia, Franţa, Germania, Rusia, Austria, Ungaria, Spania, Italia, Grecia, Scandinavia, Norvegia şi Turcia. La noi se va da, de sigur, un banchet în onoarea acestei comisiuni, încât îi va merge vestea.

Agenţi de emigrare condamnaţi. Poliţia frontieră dela Şopron l-a condamnat pe agentul Vámos József din Nagykökeld la 15 zile închisoare şi 200 coroane amendă, iar pe agentul Parapatics János la 1 zi inchisoare şi 20 cor. amendă, pentrucă amândoi cutreerau comunele şi-i momiau pe locuitori să emigreze în America, descriindu-le în culori vii viaţa fericită ce vor duce-o în lumea nouă.

Din Alianţă.

Grupa din **Érmihályfalva** roagă pe toţi lucrători, ca la ei să nu meargă la lucru, căci şi la ei mulţi au rĕmas fără de lucru.

Conducerea grupei din **Tápió-Szecső** ne scrie, că la ei 35 de părechi seceritori n'au contract.

In **Pitvaros** 200 părechi au remas fără de contract.

In **Albis** 74 părechi n'au lucru, din care cauză conducerea de acolo roagă lucrătorii, ca de ei să nu meargă pe lucru.

Chiar aceasta e rugarea şi fraţilor din **Bajj.**

Trei fraţi din **Iharos** s'au pierdut cărticica de membru cu numĕrul 110103, 110116, 110124. Carticicele s'au anuelat.

Fraţii au să ne scrie, de cîte esemplare de „Voinţa Poporului“ au lipsă. Numai atîtea foi trimitem, cîţi membri plătesc regulat. Cine cere mai multe foi, face daună Alianţei.

Bani dacă trimeteţi, să scrieţi pe ce scop aţi trimis.

In cauză privată trimiteţi steamplă pe respuns.

Undei lucru.

Pentru cele mai jos scrise nu luăm asupra noastră responsabilitatea nici într'o privinţă. Nu scim oare bunu-i lucrul, oare şi acum sunt de lipsă lucrători. O comunicăm numai pentru aceea, ca ori-şi care frate se poată face încercare:

Salánki uradalom, Salánk 15 lucrători pe lună.
Kenecsey Lajos, Peltend 15 „ „ „
Uradalom Felgyő, 24 lucrători la maşină.
Alsó szabolcsi vizszabályozó társulat, Debreczen 100 cubicari.
Halász Sándor főmérnök, Eszék 100 cubicari.
Károlyi Szilárd mérnök, Tarnaméra 150 cubic.
Bazalbánya társulat, Korlát 25 cubicari.
Pécsi püspöki uradalom, Bácsdávod 60 lucrători pe lună
Frank J. és társa, Eszék 50 cubicari.
Deutsch Emil és Lipót, Makó 100 cubicari.
Uradalom, Zsombolya 20 lucrători pe lună.
Uradalom, Gyapju (com. Bihar) 20 lucrători pe lună, 44 la maşină, 60 părechi seceritori.
Csatornaépitési vállalat, Zimony 200 cubicari.
Rábaszabályozási vállalat Győr 100 cubicari.
Vuka szabályozó társulat, Eszék 30 cubicari.

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos	15 cor.	60 fil		
„ „ „ „ mijlociu .	. 15 „	20 „		
„ „ „ „ mai slab	. 14 „	90 „		
Secara, maja m. dela	12 cor.	65 fil.	—	12.95
Orz, „ „ ,	12 „	30 „	—	12.90
Cucuruz, „ „ „	12 „	50 „	—	12.70
Ovăs, „ „	14 „	80 „	—	14.20

Bani, scrisori şi tot-feluri sunt de a se adressa la

„Szabad Szó“

Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Tipografia Ranko Milics, Budapest, IX., Tompa-utca 14.